

Ebbenhouten graadstok

Een graadstok is een instrument dat vanaf de 16e eeuw op grote schaal aan boord van Nederlandse schepen werd gebruikt als navigatiehulpmiddel. Men kon er de breedtegraad op zee mee vaststellen. Graadstokken bestaan uit een stok van een meter lengte met een schaalverdeling, waarlangs een haaks geplaatste balk heen en weer geschoven wordt.

Het gebruik

Om de breedtegraad te bepalen, gebruikt de schipper twee meetpunten: een hemellichaam (de zon of de poolster) en de horizon. Hij houdt de stok tegen het gezicht en schuift de dwarsbalk tot de uiteindes de twee meetpunten raken. Op de schaalverdeling kan hij dan de breedtegraad aflezen.

Puzzelstuk

In het Palmhoutwrak zijn twee fragmenten van een graadstok gevonden. De delen passen niet aan elkaar, maar zijn waarschijnlijk toch afkomstig van dezelfde graadstok. Dat vermoeden de onderzoekers op basis van de jaarringen en de ingeslagen cijfers. Op de stok zijn de initialen van de maker - H.I. - te zien. Wie dat is geweest, is (nog) niet bekend. Het jaartal dat op de stok staat, 1636, is een zeer belangrijk puzzelstukje in het onderzoek aan het Palmhoutwrak. Hieruit blijkt dat het Palmhoutwrak in ieder geval na dat jaar is gezonken.

